

ساليني پئڻءُپولي تاکبند "هڪنڀن"، ٽاڪ-10، سال-2018

منير باديني ڳدار "من مرا ياكه توبر" ۽ ڳاري چارءُتپاس

واحد بخش بُزدار

اسٹشني پروفيسير، نيشنل انسيئيوث آف پاڪستان لينگو ڃجرن،
قلاءِ عظم يونيورسيٽي، اسلام آباد، پاڪستان

Abstract:

The Novel "Man mirán ke tao bimir" is a symbolic Novel. The descriptive technique has been used to compose this novel, but the characters are still suspicious. This Novel encircles the two characters e.g Asmat and Hassan Murad where they feel that they are passing through the same experiences of life.

This paper illustrates the the two characters in detail.

ڳڻين لبر: چيدگ، هڪنيك، ڪردار، عصمت، حسن مراد

"من مرا ياكه توبر"، يك چيدگي ڳدار ايٽ. بيانيه هڪنيك ئازم ۽ باوجوت ايشي تهائين ٿيمين جڳاني ۽ پُراساري یي درائيٽ اٽنت. ڳدار ۽ قصه دو مڙ نئي کارست عصمت، حسن مراد ۽ چپ ۽ چاگرڊ ۽ ترتیٽ که ادا عصمت ۽ دل ۽ يك مارشت یي وديٽ بيت که آئي ۽ حسن مراد ۽ زند ڀك ٿيمين تجربگ ۽ يك هرديں ۾ ڪل جاورال یي ۽ واهندرانٽ.

چياکه ادا زند ۽ جاورال ۽ ايشي جُنزوٽ ۽ گنران ڀك پيٽات که آزادو جتائين مردم تيرکنگ ۽ اٽنت. پميدشڪا عصمت ۽ واڳ آت چريشان باسیديں یكے زندگ به بيت اٽنت ۽ دومي به مرليٽ. پر چاکه هر دو ڀك ٿيمين سڑ ٿيٽ ۽ پونچيں زند ۽ گوازيٽ گا اٽنت گول عصمت ۽ ٻوالگ ۽ منير باديني ۽ جاورال ۽ باروا نبشيٽهه ڪنت.

"چه لئنیں روچ ۽ شپاں آرها ہے مارشت بوگاٽ که آئي زند ۽ چي پايدگ ۽ سٽ یي نه آت. چياکه آساماري ۽ حسن مراد ۽ صورت ۽ پيٽ ۽ تهاءِ زند ۽ ديسٽگ آت. چٺنه

منیر بادینی گدار "من مرا ایکہ تو بمر" ے پکری چارہ تپاں

اسن مراد آت چ کسانی عستاں و تی مزني، اگاں آساري، حسن مراد ے پکرے تھا لے زنداء
دیستگ ات، اچ ایشی سرد گرم، اچ گوئستگ ات۔ گڑا نوں اگاں آزندگ بو تیں ہم
گڑا آئی زندگانی، پے متلب، پے معنے۔۔۔۔۔ مردم یک دارے زندگ بیت، یک
دارے ورنایت، یک دارے پیر بیت، یک دارے مریت، اگاں منی زنداء لے ڈائیں
پیلو بو تگ انت گڑا پے ایشی تھا حکمت، است کہ من یکوارے دوارگ عصمت،
شکل، صورت، بدن، پکرے تھا یک دارے پدا زندگ بو تیں؟ (بادینی،

(2011:9-10)

بُندری صورت، ناول دو مردمانی ذاتی قصہ آیانی پوچھیں زندۂ قصہ یے نہ انت بلکیں دو نسلانی،
دونوبتی اخچیں بُنگیں قصہ ایت کہ اُدا پیشکیں، انو گیں ہر دو نسل یک پیمیں زندے تیر کنگا انت، یکیں
تجربگ، آماج گندگ بنت۔

بزاں گوئٹکیں وہ دو ہستیں دو رع تھا چھیں حاسیں پر ک، پیری کشک یے درانہ بیت کہ آچے یک
دو می، عجتا، گستاخانگ بہ بنت، ہستیں وہ دو رع تھا چھیں پیمیں پکری، لیکھی مٹ، مٹی یے یا کہ گزرانی بدل سدی یے
گندگانیا تک۔ ہما کہنیں سڑکیں، پوچھیں زندۂ آذی ہم ہما دوں، آت، مر و پی ہم ہما پیا گرو دت سنگہ بزاں
شایگانیں سندے، بلوچستان، سراسا ہیل آت، چھ کرناں مہلوک ہے سڑکیں زندۂ چر، یہ میلگ، ہم پان
انت۔

منیر بادینی دگہ جا گئے، عصمت، ہوا لگ، گرو دت سنگ، او شت آماچیں جاوراں، بارا و تران
کنان، درائیں۔

"بلے عصمت، چے کلاں مز نیں ملگ، چے گرو دت سنگ، ہمرا داں انت کہ آئی
در دع، ہماں نہ زاستاں، گل، ہتھا کی سر انندوک، گوڑا کو، تمباک، چلم کشتاں، پتہ گوازی
کرتاں یا باڑو، بالگو جنگ داتاں یاوی، ککو، طو طی آنی پنجھر گاں تلگ، سرا ایر کرت انت،
ایے مرگ، پنجھر گ، داراں گوں و تی باز لالا، حارینشاں، مرگانی ہے حارینگ، سر،

واحد بخش بزدار

و ش بوت انت ء عصمت حیال کنان بُوت۔۔۔۔۔ گرودت سنگھ لگلی ء مردم آئی الی کمیں ڈک، مر انال ء آئی پکری ناجوڑی ء مزاں کہ گرودت سنگھ لگی ء د رائیں باشندگ، کمین ؽونا کمیں مردم بلکناوت ہے ناجوڑی ء پی اتاں کہ آیانی وقی د رائیں زندیک دوپر اینگ، رپی ٹیشنے ات ء اچ ایش کم تج نه ات۔ بلے عصمت گڑت کہ اچ آیان کے ئراچشک بوڑے مه وارت کہ وقی زنداء بزانستین، پوہ بو تین ء بدل پکر تین۔“ (بادینی، پکیشکا بلدات کہ انجش بہ بوت انت کہ دونسلانی ء دونوبتائی یا کہ گو عنیس ء انو گیں دوڑے تھامٹ ئ سٹی ئ یک پدرائیں کشکے پدر پہ بوت انت ء زندع یک نو کیں دروشم یے ودی بہ بو تین۔ بلے ہر دونسل ء ہر دونوبتائی بڑنی ء ویل یک پیما انت ء گرودت سنگھ ؽ زند اوشتا تگاٹ۔ نال او زندع زانت چپنے پشت کپتگ ات ء ندیکہ زندع درائیں جھتے ودی ات۔

ایے درگت ء منیر بادینی تو شتہ کنت۔

”پرچاکہ زندیک یے ات کہ ایشرا دو مردم گوازیگا اتاں ؽ زندگاں یکے ات گڑا ایشی تھا یکے ؽ زندگ بوگی ات ء دومی ؽ مر گلی ات، من ؽ زندگ بوگی ات ؽ آتر امر گلی ات یا کہ آتر اگوں مرک ؽ دو چار بوگی ات ء من ؽ زندگ بوگی ات۔۔۔۔۔ بلے من اے حاطر ازندگ بوگن نہ لوٹت کہ اگاں زندگانی یکے ات ؽ مادول اتاں تو زندع مز نیں بہرے اگو ازینگ ات ؽ پ من چی چیزے پشت نہ کپتگ ات۔“ (بادینی، 54: 2011)

چو شیں سڑتگیں ؽ پونچیں زندع درگت ؽ ادا دوستو ؽ فیکی ؽ ناول The Possessed

کارست شیتوں (Shator) گیر آرگ کرزیت کہ اے ناول ؽ تھا شیتوں ؽ آئی دوی کارست یک سیاسی گل یے ؽ گوں سیادی دار آنت کہ آرس ؽ تھا مردم گری ؽ عمالی ؽ گذرانی مٹ ؽ سٹ یے ؽ واہگدار انت۔ بلے زارء بادشاہی ؽ تھامٹ ؽ سٹ ؽ کرد یک گرانیں ؽ مشکلیں کارایت پدا ہم اے درگت ؽ شیتوں گشیت کہ

منیر بادینی گدار ”من مرا ایا که تو بمر“ ے پکری چارہ تپاس

نوکیں انساں تنا وہدی ودی بُوت نہ کنت تا وہدیکہ کہنیں انساں وقی جامگ ۽ مٹ مه کنت۔ (Dostoevsky, 1916)

انچش ۽ گدار ۽ تھاہم یک جا گہے عصمت یک سیاہ ۽ تھاریں شپ یے ۽ حسن مراد ۽ رامسیت ۽ تھاگٹ کنت۔ آئی ۽ ردیں کارء کر دئر دپھی آئی درگت ۽ آئی ۽ گوں بحث ۽ تران کنان ۽ درائیں تیت۔

”منی ۽ تئی زند ۽ تھاک منطقی نابروبری یے، آنکہ ہر کسی زند جتلانت بلے منی ۽ تئی زندیک ۽ مال اچ وت جتائے بنت، ۽ نوں ۽ مسٹریں ذمہ واری ۽ مناء ترا منگی کپیت، نہ کہ منے زند راڑاڑیت، پنج چیز پشت نہ کپیت۔ ۽ مز نیں ذمہ واری یے ۽ من نے ترا زند ۽ ہے مز نیں ذمہ واری ۽ مار شت دیگاپہ آہنگوں“ (بادینی، 2011:64)

ایش کہ ”بازدیر ۽ پد ترا مذہب ۽ خدا ۽ دجوت ۽ مار شت بُونگ کہ تو مسیت ۽ کائے ۽ وقی ڈرائیں شپ ۽ مسیت ۽ تھا گواز یمنے ۽ چھ خدا ۽ پہ وقی سیاہ تھاریانی حاطر امانی لوٹئے چیا کہ تنے وہدی تو چھ وقی زند ۽ الی یکیں ذمہ واریانی زور گ ۽ ڈور ۽ ڦلے ایش ڏرائی

ردی اینت، الی یکیں ردی، الی یکیں ناسر پدی ۽ ناپوہی اینت کہ تو وقی ذمہ واریاں د گرے ۽ سرا درد ۽ یے ۽ وش مہ بئے کہ منی زند ایوک ۽ تئی زند اینت، بے مٹ ۽ بے مثل ۽ حاصل اینت کہ گوں د گراں ایشی پنج تعقد اری ۽ پنج رشگ یے نیست۔“ (بادینی، 2011:64-65)

چریشی ۽ ابید منیر بادینی ۽ گدار ۽ تھا حسن مراد ۽ نفسی واہ گانی سرا ہم بحث ۽ تران کنت کہ آوی کر ٿیں ردی ۽ سراچھ واجھیں خدا ۽ پہلی لوٹیت۔ منیر ۽ نزیک ۽ بکش ۽ پہلی ۽ چھ زیات باسید اینت کہ مردم وقی کر دعے بہ چاریت ۽ تار امٹ بلنت ۽ وقی ذمہ واریانی ۽ بہ ماریت منیر بادینی ۽ درگت ۽ نو شتہ کنت کر

”بلے تئی (حسن مراد) بدن ۽ واہ گانی آسر تئی بالگو بوت وہدیکہ تئی ارواح ۽ واہ گانی آسر اخدا ات، بلے تو وقی بدن ۽ آسر اتی ۽ آسودگی آئی حاطر اخدا ہم نہ زانت ۽ نوں کہ تو وقی شپاں مسیت ۽ تھا ذکر کنگ ۽ تھا گواز یگائے تو ایش تئی یک بے سوب ۽ بے سیتیں

واحد بخش بزدار

جُمدے۔ اے حُدائے سجدہ کنگ ء یک میکانی وڑئے ڈولے۔ ئے تو تئے وہدی و تارارو
عوہو کہ دیگائے ئتنے وہدی تو ہمالی نئیں ذمہ واریانی زورگ عپہ تیار نہ کہ منی ئے تئی
زندیکے کہ من پہ تئی زندے ہر حرابی عذمہ وار ان ئا خپش تو پہ منی ہر چیز عذمہ وار یے کہ
مئے انسان گیری، ہمیشہ تھا لانت۔“ (بادینی، 2011:65)

عصمت ئے حسن مراد ہر ڈکانی برشنی ایش انت کہ آزندے بُر ز تریں سندے وقی وقی ذمہ واریان ئے سرپدنہ
انت۔ آسرپدنہ آنت کہ زند پچے ایت ئے آزاتی پچے ایت؟

عصمت دراہیں ہر ابی عردیانی ذمہ وار حسن مراد ئے لیکیت ئے حسن مراد چہ وقی ذمہ واریان ئے دز کش
بوان ئے چہ واجھیں حُدائے پہلی ئے طلب گار انت۔ بلے وقی ذمہ واریانی مار گا تیار نہ انت و تارامٹ کنگ ئے تیار نہ
انت۔

منیر بادینی آئے درگت ئے نوشته کنت کہ

”زندے تھا اولی وار آکرا (بزاں عصمت ئے را) گوں شدت ئے مار شت بُوت کہ تئے وہدی
آوتی ڈرائیں سیاہ تھا ریانی ذمہ واری آنی حسن مراد سرء دُر دا تگ ات کہ ایشی متلب
ایش ات کہ آوتی آزاتی ئے ووت کار مرز کنگا و تارا پھر یزگا ت ڈر دار گا ت کہ آبی آدم وقی
آزاتی ئے چہ ناچکار بونگ عپہ ڈول ڈولیں رہبند در گیجیت تا نکہ اے ذمہ واری آنی کو پکانی
سرء ایر مہ بیت کہ کس د گرے ایشان بزویریت ئے کس د گرے ذمہ وار بیت۔ چنکہ
عصمت تئے وہدی پہ وقی زندے درائیں ہر ایساں حسن مراد عذمہ وار کر تگ ئے حسن مراد
حُدائے ذمہ وار زانت۔“ (بادینی، 2011:67)

منیر بادینی آدا ذمہ واریانی درگت ئے مار ٹن ہائید یکرے پکرے نیمگا اشارہ کنت۔ ہائید یکرے نزینک ئے انسان
عہا ترا دواراہ آنت۔ یک را ہے ایش انت کہ آوتارا مجی (Crowd) ئے تھا زیان بکنت ئے چہ وقی گستائی ئے انکار بہ
کنت ئے چہ وقی ذمہ واری ئے وقی وس ئے واک ئے دز کش بہ بیت ئے مجھی بزاں د گرائی ”مچکائی باور“، ئے سرا بیسہ بکنت۔
یاچہ وقی ذمہ واری ئے ووت واکی ئے کار بندان ئے وقی راہاں، وقی منزلال ووت شواہ بکنت۔

منیر بادینی گدار ”من مراں یا کہ تو بمر“ ے پکری چار ٹپاں

اُولی صورت ئے آئی زندبے مکدء بے پاک (inauthentic Existence) بیت وہ دیکھ
دوئی صورت ئے آئی زندباق مکدء با معنائیں زندے (authentic Existence) بیت مارٹن (Martin, 1996:199, 122, 182-183)

پر چاک جو تی پکر ے پل سپہ ے تھابے دروریں مردم یے ے پیا پر بیسیں ے پکیں زندے ے تیر کنگ چہ
درستاں ارزشت تریں چیزے انت۔ وہ دیکھ لس مردمانی پیا زندے گوازینگ بلاہیں ڈوہ گناہے زانگ بیت۔
ایشانی نزینک ے مچکائیں ے جمیں زندے تھام مردم چہ و تی آجوانی ے چہرزا (Choice) ہو زکش بیت آئی کردیک
رند گیرے ے سورت ے دیما کنیت۔

ایے درگت ئے ژان پال سارتر Existentialism is A Humanism تھانو شتہ
کنت کہ وہ دیکھ مالے گشیں کہ انسان و تی ذمہ وار و ت انت۔ گڑا ایشانی ئے مراد اے نہ انت کہ آیو کا و تی جندے
ذمہ وار انت بلکلیں آتیو گیں بنی آدم ے ذمہ وار انت

*And when we say that man is responsible for himself,
we do not mean that he is responsible only for his own
individuality, but that he is responsible for all men
(Sartre, 2007:23)*

ژان پال سارتر نزینک ئے انسان ہمالانت کہ آوتی کر دے سورت ئے و تا گیشینت ے و تار دیما کاریت۔
اگاں چہ انسان اے دنیاء تھا چ و تی رزانہ ابید دو رد گیگ بو گنگ۔ بلے باسید انت کہ اے دنیاء تھا آئیگ ے پد آوتی
وجوٹ ے و تی ہستی عابہ شوہازیت ے و تی ہست بو گیگ ے ثبوت به دنت۔
ایے درگت ئے سارتر نہشته کنت۔

*Man is not only that which he conceives himself to be,
but that which he wills himself to be, and since he
conceives of himself only after he exists, just as he
wills himself to be after being thrown into existence,
man is nothing other than what he makes of
himself. (Sartre, 2007:22)*

واحد بخش بزدار

منیر بادینی هم اے گدارء تھا عصمت ء حسن مرادء پرے ہاتراڈو باریت ء ایر جنت که اے ہر دو کارست نال ایوکا و تارامت کنگ ء تیارنا انت بلکیں ہر دوچہ و تی رزا ء و تی ارادگ ء چہ و تی گواچنیں ہستی ء وجوت ء زبہر انت۔

اے درگت ء سار تردیمتر اجاگہے نوشته کنت کہ

When we say that man choose himself, not only do we mean that each of us must choose himself, but also that in choosing himself, he is choosing for all men. (Sartre, 2007: 24)

منیر بادینی اے گدارء تھا حسن مرادء ہوالگ ء گوں ہے نشگ لوہیت کہ آمیت ء یک کنڈے ء نشگ تیوگیں شپ و تی نجات ء راہاں شوہانیت۔ بلے ذاتی آجوئی ء نجات ء لیکہ بیچ جاگہہ گلوہبیت بلکیں انسانی پھریزگ ء نجات ہمیشہ انت کہ آوتی نجات ء ذمہ واریاں گوں ہوار تیوگیں بنی آدم ء آجوئی ء نجات ء باروا سونج ئبچار بکنت ء یک پکیں وجوت ء ہستی یے ع درگت ء بائید انت کہ آوتی ذمہ واریاں به ماریت ئپیلہ بکنت۔ منیر بادینی اے درگت ء نوشته کنت۔

”بنی آدم و تی آراتی ء ہمکس کہ شموشیت ء اچ آکی و تاراڈو رداریت ہمکس گیش آیک تباہیت، بلے وہ دیکہ آوتارا و تی ذات ء ذمہ وارکنت ء و تی آراتی ء کارمرز کنت گڑا ہمکس گیش آچ و تی تریت کہ آراتی ء کارمرز کنگ ء تھا یک ترس یے هم مان انت کہ ایش یک انچسیں ترس ایت کہ باز مردم نشگ ء تھا و تارا اچ ایشی ڈوردار ان ء باز مردم ایشی انتہا سر بوگ ء تھا و تارا فوک کن انت۔ کشانت چیا کہ آوتی آراتی ء کارمرز کنگ ء چہ و تارا زہر جیال کن انت چنگل آچ یکلتنا ئیوک بہت“ (بادینی، 245: 2011)

(246)

مارٹن ہائیڈ یگرہڑان پال سار تر ہر ڈکانی لیکہ ہمیشہ انت کہ انسان و تی آجوئی یا کہ آراتیں ارادگ ء رزا ء کارمرزی ء وہ دیک پیکمیں نیم ء دہشت یے ء آماچ بیت۔

منیر بادینی گدار ”من مراں یا کہ تو بمر“ ے پکری چار ٹپاں

ہائیڈ یگر ے متا بک ے مرد مے ے امکانی ے زمانی کار ے کرد ے سبب ے یک چیزیں بیم ے دہشت یے ودی بیت ہے ہے بیم ے دہشت ے ودیکاری بلکیں دہشت یا مرک ے صورت ے دیما بیت انت۔ چیا کہ آجوئی ے سماء سامرد ے ہاترا دہشت ے سبب ٹھیت ے دہشتچہ بے شہی (nothingness) ے ودی بیت کہ آمردم یے ے جو ہر آئی ے رزا (Martin, 1996: 245-246) ے نیام ے اڑاندے ودی کت:

آسری تران:

بہر حال ”من مراں یا کہ تو بمر“ ے بُنی ے بُنکی حیال انسانی جزم ے ارادگ ے انسانی کار ے کرد ے انسانی ذمہ واری ے آجوئی ے جست ے جیڑہانی چپ ے چا گرد ے تریاتیت ے منیر بادینی ے اے گدار ے تھا گوں شریں وڑے ے اے جست ے جیڑہان ے ٹپاں گ ے دیما آور گ۔

واحد بخش بزدار

شوندات:

بادیں، منیر احمد 2011: مُن مراں یا کہ تو بمر، نیو کالج پبلی کالج، کوئٹہ

Dostoevsky, F. (1916): The possessed (The Devils) Translated by Constance Gamett, The University of Adelaide Library, South Australia 5005. (Originally published in 1871).

Heidegger, Martin (1996): Being and Time, state University of New York press. (Originally published in 1953).

Sartre, Jean-Paul (2007): Existentialism is A Humanism, Edited by John kulta, Yale University press. (Originally published in 1946